

*Боднар С. В., здобувач вищої освіти,
Примуш М. В., д-р політ. наук, професор,
професор кафедри політології та державного управління,
Донецький національний університет імені Василя Стуса*

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Анотація. У статті досліджено інноваційні підходи до стратегічного розвитку територіальних громад через призму трьох ключових напрямів: цифрові технології в управлінні, принципи сталого розвитку та державно-приватне партнерство. Проаналізовано практичне застосування цих підходів та їх вплив на економічну стабільність і соціальну гармонію громад.

Ключові слова: територіальні громади, цифрова трансформація, сталий розвиток, державно-приватне партнерство, стратегічне управління.

Вступ. Сучасні територіальні громади стикаються з необхідністю впровадження інноваційних методів управління та розвитку для забезпечення економічної стабільності і соціальної гармонії.

Цифрові технології, принципи сталого розвитку та державно-приватне партнерство є трьома ключовими напрямками, які можуть значно посилити можливості громад у стратегічному плануванні та реалізації своїх довгострокових цілей.

Метою роботи є розгляд інноваційних підходів до стратегічного розвитку територіальних громад та їх практичне застосування.

Основний зміст. Цифрові технології кардинально змінюють підхід до управління територіальними громадами. Сучасні цифрові платформи дають змогу не лише автоматизувати більшість адміністративних процесів, але й роблять управління прозорішим і більш відкритим для мешканців. Це підвищує ефективність прийняття рішень, залучає громадян до процесів стратегічного управління та дає змогу громаді швидше адаптуватися до змін.

Цифровізація – не панацея від усіх недоліків в управлінні суспільством, а одна з форм і етапів практичної реалізації цифрової трансформації суспільства та публічного управління. Цей процес відбувається більш активно в передових країнах, і вже сьогодні дає змогу говорити про переваги, які надає цифровізація органам місцевого самоврядування.

Переваги цифрової трансформації місцевого самоврядування

З огляду на практику й розроблені рішення цифровізації місцевого самоврядування у світі можемо визначити певні вигоди, що надає органам місцевого самоврядування цифровізація й використання сучасних хмарних технологій та цифрових платформ публічного управління.

Збір та аналіз даних: однією з основних переваг цифрових платформ є можливість автоматизованого збору даних про різні аспекти життя громади – економічну активність, рівень безробіття, доступність інфраструктури та інше. Це за-

безпечує можливість швидкого реагування на проблеми, прогнозування та оптимізацію ресурсів.

Моніторинг розвитку: завдяки сучасним аналітичним інструментам громади можуть використовувати дані для відстеження ефективності впроваджуваних стратегій і своєчасно коригувати їх відповідно до потреб мешканців та зовнішніх умов.

Комунікація з громадою: цифрові інструменти, як-от соціальні мережі, мобільні додатки, вебплатформи для публічних обговорень та опитувань, дають змогу громаді залишатися на зв'язку з місцевими жителями, сприяючи більш прозору прийняттю рішень. Наприклад, багато громад використовують платформи для онлайн-обговорень стратегічних рішень, що підвищує рівень довіри до влади.

Успішними прикладами є проєкти цифрового управління в Естонії, де громадяни можуть у режимі онлайн отримувати адміністративні послуги, брати участь у консультаціях та стежити за виконанням державних програм.

Сталий розвиток став основою багатьох стратегічних планів територіальних громад, що спрямовані на забезпечення екологічної, економічної та соціальної стійкості. Цей підхід вимагає комплексного врахування інтересів не лише нинішніх, а й майбутніх поколінь, а також збалансованого використання природних ресурсів.

Економічна стійкість передбачає створення робочих місць, підтримку місцевого бізнесу та залучення інвестицій для розвитку громад. Наприклад, громади можуть стимулювати розвиток малого та середнього підприємництва через грантові програми та податкові пільги.

Соціальна стійкість: стратегії сталого розвитку повинні враховувати доступність соціальних послуг, забезпечення рівного доступу до освіти, охорони здоров'я та інфраструктури для всіх мешканців громади. Зокрема, інклюзивні програми для малозабезпечених верств населення або осіб з обмеженими можливостями є важливими аспектами соціальної стійкості.

Екологічна стійкість: територіальні громади повинні приділяти увагу збереженню довкілля, впроваджуючи енергоефективні рішення, розвиваючи зелені зони та управління відходами. Наприклад, громади можуть впроваджувати проєкти зі збору та переробки відходів, встановлювати сонячні панелі на муніципальних будівлях або запроваджувати зелені коридори для збереження біорізноманіття.

У Швеції місцеві громади активно впроваджують стратегії сталого розвитку, як-от використання відновлюваних джерел енергії та підтримка програм щодо зменшення викидів вуглекислого газу, що забезпечує екологічну безпеку територій.

Державно-приватне партнерство (ДПП) є ефективним інструментом залучення інвестицій та сприяє розвитку інфраструктури громад. Співпраця з приватними компаніями допомагає громадам вирішувати інфраструктурні проблеми, розвивати соціальні проєкти та забезпечувати інновації, які були б недоступними без підтримки бізнесу.

Інфраструктурні проєкти: за допомогою ДПП громади можуть залучати кошти для будівництва доріг, лікарень, шкіл, спортивних майданчиків тощо. Це

дає змогу розвивати інфраструктуру без суттєвого навантаження на бюджет громади.

Інноваційні рішення: приватний сектор часто є рушійною силою технологічного прогресу, і громади можуть співпрацювати з компаніями для впровадження нових технологій у сферах транспорту, охорони здоров'я, енергетики та ін. Наприклад, громади можуть впроваджувати системи «розумних міст», які допомагають оптимізувати споживання енергії та підвищити якість життя мешканців.

Залучення бізнесу до соціальних програм: приватний сектор може також брати участь у фінансуванні соціальних програм, як-от розвиток освіти, підтримка культури або створення нових робочих місць для молоді. Це сприяє зміцненню соціальної стабільності громади.

В Україні успішні проєкти ДПП реалізуються в межах будівництва та модернізації інфраструктури, зокрема в галузі водопостачання та енергетики, де приватні інвестори беруть участь у створенні сучасних технологічних рішень для громад.

Висновки. Інноваційні підходи до стратегічного розвитку територіальних громад, як-от цифрові технології, інтеграція сталого розвитку та партнерство з бізнесом, відкривають нові можливості для підвищення ефективності управління, економічного розвитку та соціальної стійкості. Використання цих інструментів дає змогу громадам не тільки розвиватися, але й адаптуватися до сучасних викликів та змін у глобальній економіці.

Список використаних джерел

1. Ільченко С. О. Цифрові платформи у стратегічному управлінні територіальними громадами. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. № 33(2). С. 45–52.
2. Олексієнко І. В. Сталій розвиток територіальних громад: економічний, соціальний та екологічний аспекти. *Економіка та управління*. 2020. № 4(76). С. 89–96.
3. Петров Д. В. Державно-приватне партнерство як механізм розвитку територіальних громад. *Актуальні проблеми економіки*. 2019. № 2(204). С. 67–74.